

Вісник України

№ 40 (2287) • Субота, 4 березня 2000 року • Ціна договірна

У Польщі та Македонії чекають на Івана Плюща

Голова Верховної Ради Іван Плющ під час зустрічі з міністром закордонних справ Польщі Броніславом Геремекем зазначив: «У нас довга історія відносин. Були в ній різні моменти. Але нині наші відносини взаємовигідні і багаті в чому взаємозалежні». На думку Голови ВР, Україна могла б поводитися у Польщі, як легко та в стислі терміни реформувати економіку. Броніслав Геремек заявив, що польські депутати завжди готові поділитися досвідом. Нині у Польщі чекають на візит Івана Плюща. Офіційне запрошення було передано під час зустрічі.

Учора Іван Плющ зустрівся з Надзвичайним і Повноважним Послом Македонії в Україні Бладом Блажевським. На думку Голови ВР, позиції обох країн на міжнародній арені дуже близькі, особливо щодо співробітництва в міжнародних організаціях та бажання інтегруватися в Європейський Західний парламент Іван Плющ вважає прийнятним, які сприяли б налагодженню торгово-економічних відносин. Адже товарообіг між нашими країнами останнім часом зменшився. Блад Блажевський передав від імені македонського парламенту вітання Івану Плющу з нагоди обрання на посаду Голови Верховної Ради і також запросив найближчим часом відвідати Македонію.

Столиця готується належно відзначити 186-ту річницю з дня народження Великого Кобзаря. Скажімо, вчора на підтримку популяризації української мови міський голова вручив нагороду 82 дітям культури і мистецтва. Основні заходи, як і завжди, проходять у день народження Тараса Шевченка — 9 березня.

Фото
Олександра
КЛИМЕНКА

Парламентська хроніка

Доживемо до дня уряду

Ранкове і денне засідання 3 березня

Під час депутатської «розминки» порушувалося кілька важливих тем, які вочевидь не залишили байдужих у залі. Це, зокрема, пропозиція В. Журавського звернутися до Президента з проханням знайти правові підстави для скасування власного указу про проведення референдуму, якого «не хоче народ, не хоче парламент і не хоче, я впевнений, сам Президент» (залишилися ухвалити з м.п. «суб'єкти народної ініціативи»). Реакцію викликали і виступи О. Мороза — про «нульові результати» задекларованого пильного розслідування замаху на О. Сльонішечича та М. Раутинського, про невиконання рішення парламентської більшості замінити символіку на флазі приміщення ВР.

(Закінчення на 2-й стор.).

Фото Сергія КОВАЛЬЧУКА.

Земельна реформа

На камінні сад не вродить

Умови для садівництва в селі Клішківці, що у Хотинському районі, Букринській майже ідеальні. Бог наділив цю місцину і особливим мікрокліматом, і надзвичайно родючими ґрунтами. Щоправда, останніми роками через відсутність ринків збуту ці перспективні справи занепадали. Але тутешній фермер Олександр Бобик вважає: галузь може бути прибутковою. Його сад ясно родить, бо фермер з родиною про нього добає.

(Закінчення на 8-й стор.).

Офіційно

Позитивний сигнал такі є. У відносинах з ОБСЄ

Перший заступник Голови Верховної Ради України Віктор Медведчук зустрівся з директором Бюро ОБСЄ з демократичних інститутів та прав людини Жераром Штудманом. Під час розмови Віктор Медведчук поінформував гостей про стан справ у парламенті. Він також закликав спрямовувати програми та роботу ОБСЄ на технічну правову допомогу Уповноваженому ВР з прав людини, Конституційному та Арбітражному судам України. Жерар Штудман наголосив: відносини з ОБСЄ перейшли з площин безпеки до питань технічної допомоги, а це — позитивний сигнал. Нинішній мандат місії охоплюватиме законодавче забезпечення людського виміру, тобто захисту прав та свобод громадян.

Соціальний зріз

У шахти жіноче обличчя

Тут не скаржилися на життя. Тут знавалися: «Я щаслива». Вони красиві й усміхнені, хоча їхня робота — не з легких. Ім заздрять, сотні жінок мріють опинитися на їхньому місці. Тому що це місце — державна холдингова компанія «Краснолиманська».

(Закінчення на 3-й стор.).

■ Піднято на поверхню трьох гірників, які опинилися під завалом на шахті «Білопільська» ДХК «Луганськвугілля».

■ У Борисполі Київської області відкрито першу у Збройних силах України школу сержантів.

■ За даними Держкомстату, у лютому інфляція в країні становила 3,3%, а загальновідомий зарплати зросла на 1,3%.

■ У Слов'янську Донецької області внаслідок пожежі загинули чотири особи.

На кордоні Весни

Вона не питає: «Стій! Хто йде?». Вона просто знає — хто. Бо вона навчалася в іншому курсі академії Прикордонних військ у Хмельницькому, а там, звісно, раніше за всіх дізналися: Весна швидко перейшла державний кордон України й бродить десь лісами, невидима й тривожна, і всім постан оголошено підвищену готовність. Вона, поза сумнівом, уміє тримати автомат так, як годиться за статутом, але вона тримає його, як тримають квітку, бо — весна, для неї — всесвітнядія, й у тім усі справа. Дивиться на неї, тріх думати про «кордон на замку», навпаки, думати про прозорі, як її очі, кордони в усьому нашому прекрасному світі. Фотожурналіст, який зробив цей знімок, не спитав її імені, і це так прикметно: що ж питати? Весна! Тут вам і запитання, тут вам і відповідь...

Фото Сергія КОВАЛЬЧУКА.

Нафтовим рікам безмитні береги

Вечірнє засідання 2 березня

Тимчасово збільшено від сплати ввізного мита і податку на додану вартість вивіз нафтопродуктів.

Відомий прийнятий закон «Про тимчасовий порядок оподаткування операцій з виготовлення та продажу нафти, сирої та деяких нафто-мастящих матеріалів». Підлягає з вивозу сирової нафти діятимуть до 1 січня 2001 року, а деяких нафто-мастящих до 1 червня наступного. Згідно з ним законом ставля акцизний збір на дизельне зростає втричі — з 10 євро до 30 за тону, а на бензин — з 10 євро до 40 за тону (раніше — до 40).

Гостре зіткнення викликало обговорення наступного законопроекту — про списання заборгованості колективних власників нерухомості, підприємств, ані реформування. Він набаче покладання сприяти практичному здійсненню президентського указу про реформування АПК. За розрахунками, списавши підлягають борги на суму не менш як 100 мільйонів гривень. Однак цей аргумент для багатьох депутатів виявився недостатньо переконливим. Бо, нагадували вони, залишається неясним, чи гарантується, що списання забезпечить достатню запропонованого законопроекту. Тож документ схвалено лише у першому читанні з обов'язком наступного його розгляду.

З різних причин підбили депутати до основного змісту законопроекту про внесення змін до деяких законів України з питань оподаткування у зв'язі з прийняттям Закону «Про тимчасовий бюджет України на 2000 рік». Кілька спроб прийняти його не вдалося. Навіть з відлученням деяких своїх статей. Лише зняття не кількох дозволило прийняти закон.

Обговорив напередодні проект закону про представництво Президента України в Автономній Республіці Крим після ухвалення деяких спільних питань прийняв закон «Про внесення змін до деяких законів України з питань оподаткування».

Безістотно різноманітні депутати поставили до проекту законів про загальну структуру і чисельність кримінально-виконавчої системи України та про державне регулювання вивозу сільськогосподарської продукції (стосовно внутрішнього ринку м'яса). Застав спільно прийняти проєкт закону про доведення до 21 та пову редакцію статті 65 закону «Про пенсійне забезпечення» (щодо виходу на пенсію). Консенсусу досягнуто прийняттям законопроекту у першому читанні за умови внесення його допрацювання.

Ухвалено низку постанов, прийняти практично всі законопроекти, включені до порядку денного.

Доживемо до дня уряду

Ранкове і денне засідання 3 березня

(Початок на 1-й стор.)

І. Пилоз зазначив: рішення це буде неможливо виконати: фактично — реставрація за цілою температурою. Новація полягає у призначенні сподобалися представникам меншості, які чекають на «хвист справедливості». З приводу ймовірних замків на шляху державних діячів О. Савчука, члена Б. Кучми та інших Віктор Медведчук народив доповідь 14 березня. На запропоновану їм уряду правоохоронці саме рапортувати про добування діяльності. Деякими запитаннями можна існувати нейтрально. Він несприятливо новини в указу Президента про створення державного управління справами — багато парламентаріїв хотіли бути не в захваті.

Згідно з ним, президент Раді, який передасть його структурі, яка, на думку промовців, по суті, буде підпорядкована лише адміністрації Президента. У першому питанні порядку денного Закон «Про доведення до 21 та пову редакцію статті 65 закону «Про пенсійне забезпечення» (щодо виходу на пенсію) за пропозиціями Президента — основна увага приділялася двома статтям — 5-й і 123-й, які, на думку гавни держави, дурять Конституцію та іншим законодавчим актам України. У них йдеться про механізм затвердження соціальних стандартів та їхне фінансування. Профільний Комітет з питань соціальної політики та пенсійного питання 23-го погоджується з пропозиціями Президента до ст. 5 і категорично відхиляє спробу «передлатувати» 23-ю. Якби не відхилили фінансами з державного і містських бюджетів, то було б просто декларативним законом.

«Найбільш яскраві XX століття» — трагедія було присвячено друге питання порядку денного. Доклад Михайла Кучми, який запропонував проєкт постанови, в якому передбачено дозволити судова виконавцям реалізувати майно, що залишилося від трагедії, хоч трішки відшкодувати збитки громадян, насильств, незаконних верств населення. Співдогодимо, голова Комітету з питань фінансів і банківської діяльності Валерій Алошкін вважає, що це питання має політичний, а не фінансовий характер. Комітет пропонує зібрати заборону на реалізацію майна, але вона не стосується тих, чия власність була втрачена.

Патерославський. Загальноміськими товариствами стали 5 млн. осіб, які вклади у тресті становили 250 млн. гривень. На сесії були також розглянуті інші питання порядку денного.

Національні інтереси — особливе партнерство

Одним із пріоритетних напрямів зовнішньої політики України є забезпечення її національної безпеки. 1999 року, який, безперечно, став однією з центральних політичних життів України минулого року, було закладено нові підходи до розв'язання цього питання з огляду на ту роль, яку альянс відіграє в підтримці міжнародного співробітництва та безпеки, сприяючи поліпшенню загального клімату довіри в Євро-атлантичному регіоні.

Створення нової системи регіональної безпеки на континенті, вироблення адекватних підходів до розв'язання проблем безпеки і контролю над озброєннями. У цьому контексті варто зазначити, що розвиток стабільних відносин НАТО має сприяти зменшенню зовнішніх гарантій національної безпеки України. Це національна безпека, територіальна цілісність та неупередженість її кордонів, стати запорукою членів альянсу, країни до європейських структур та її участі як важливого чинника у створенні нових систем безпеки Європи. Саме як необхідність забезпечення національних інтересів України та її національних інтересів шляхом розвитку відносин особливого партнерства ми розглядаємо підписання 9 липня 1997 року в Києві НАТО в Мадриді Президентом України Л. Кучмою та лідерами всіх держав членів альянсу про особливе партнерство між Україною та НАТО. Цей важливий і з містком унікальний документ визначає комплекс відносин між Україною та НАТО.

Свідченням цього є хоча б те, що, незважаючи на певні ускладнення, пов'язані з югославською кризою, співробітництво України з альянсом в цьому не зменшувало свого ритму. Серед останніх заходів співробітництва — Україною та НАТО варто особливо відзначити проведення першого альянсу захід, який підтвердив наше успішне співробітництво. Про серйозність намірів сторін свідчать і той факт, що саме під час перебування посіла НАТО в Україні Верховна Рада ратифікувала Угоду про статус посіли в Угоду про відкриття небу. Це зробить нашу співпрацю ефективнішою, а також надасть можливість використовувати військові поліції для спільних навчань.

Генеральний секретар НАТО лорд Джордж РОБЕРТСОН дав ексклюзивне інтерв'ю «Голосу України».

— Зміст коментарів російських ЗМІ щодо діяльності комісії України — НАТО, це безперечно, приклад реторичного побити. Про серйозність намірів сторін свідчать і той факт, що саме під час перебування посіла НАТО в Україні Верховна Рада ратифікувала Угоду про статус посіли в Угоду про відкриття небу. Це зробить нашу співпрацю ефективнішою, а також надасть можливість використовувати військові поліції для спільних навчань.

Генеральний секретар НАТО лорд Джордж РОБЕРТСОН дав ексклюзивне інтерв'ю «Голосу України».

— Зміст коментарів російських ЗМІ щодо діяльності комісії України — НАТО, це безперечно, приклад реторичного побити. Про серйозність намірів сторін свідчать і той факт, що саме під час перебування посіла НАТО в Україні Верховна Рада ратифікувала Угоду про статус посіли в Угоду про відкриття небу. Це зробить нашу співпрацю ефективнішою, а також надасть можливість використовувати військові поліції для спільних навчань.

Генеральний секретар НАТО лорд Джордж РОБЕРТСОН дав ексклюзивне інтерв'ю «Голосу України».

— Зміст коментарів російських ЗМІ щодо діяльності комісії України — НАТО, це безперечно, приклад реторичного побити. Про серйозність намірів сторін свідчать і той факт, що саме під час перебування посіла НАТО в Україні Верховна Рада ратифікувала Угоду про статус посіли в Угоду про відкриття небу. Це зробить нашу співпрацю ефективнішою, а також надасть можливість використовувати військові поліції для спільних навчань.

— Як, абсолютно не погоджуюсь. Даю тисячі у вадомо Москві зустріч з президентом Раді, Володимиром Путіним. Він сказав мені, що особисто прийняв рішення відновити співпрацю з НАТО. Не хотів необхідної причини вжити в те, що Росія робить якимись винити щодо стосунків з НАТО. Не хотів, щоб це було в різних газетах не в відзеркаленні офіційних джерел.

Він зазначив, що підтримує боротьбу з тероризмом, однак не хоче, щоб це сталою метою. Він зазначив, що підтримує боротьбу з тероризмом, однак не хоче, щоб це сталою метою.

Північноатлантичної асамблеї конгресом Чарлі Роузом та сенатором Білом Ротом для координації відносин організації з країнами Центральної та Східної Європи. Робота депутата Верховної Ради у семінарах «Роуз» дає змогу запозичувати цінний досвід і самої Асамблеї, і її держав-членів, сприяє розвитку співпраці партнерства та співпраці на законодавчому рівні, поліпшує взаєморозуміння з парламентами інших країн щодо важливих проблем сучасності. Усвідомлюючи, що процес подальшого розвитку співпраці України з НАТО значною мірою залежить і від активної політики Верховної Ради в питанні її правового забезпечення. Тому нині Верховна Рада розглядає питання прийняття Закону України «Про ратифікацію Угоди між державами — учасниками Північноатлантичного Договору та іншими державами, які беруть участь в програмі «Партнерство за миром», щодо статусу їхніх збройних сил та Договору про протокол до цієї Угоди».

Кажучи про парламентський аспект співробітництва в рамках НАТО, ми схвалюємо пропозицію Великої Британії розширити спектр взаємодії членів НАТО з країнами Центральної та Східної Європи та створити умови для обговорення на регулярних засадах питань оборони, безпеки, торгівлі та економіки. Позитивним прикладом тут може слугувати Програма наукової співпраці НАТО. У відносинах з альянсом наша держава виходить з розуміння того, що Організація Північноатлантичного Договору як складова частина майбутньої системи європейської безпеки повинна адаптуватися до сучасних європейських реалій. Переслідуючи це означає, що питання подальшого зосередження НАТО має розглядатися в контексті як з

урахуванням процесу розширення інших європейських структур, зокрема Європейського Союзу. Рішення про вступ до НАТО є, безперечно, невід'ємним правом будь-якої країни. Воночас його реалізація має відбуватися з урахуванням інтересів безпеки всіх зацікавлених держав і не ставити під загрозу стабільності і безпеку в Європі. Україна виступає за поступовий і збалансований процес розширення НАТО, яке повинно супроводжуватися поглибленням співпраці в галузі європейської безпеки з усіма зацікавленими державами регіону, що у свою чергу сприятиме активному інтегруванню України до структури колективної безпеки. Отже, ми розглядаємо питання розширення НАТО в ширшому контексті загальноєвропейської безпеки, а також чре призму власних національних інтересів та реалій, потреб і потреб забезпечення національної безпеки. У цьому зв'язку необхідно підкреслити, що розширення НАТО є беззаперечною потребою України з забезпечення надійних гарантій державного суверенітету, політичної незалежності, територіальної цілісності та неупередженості державних кордонів, створення сприятливих умов для економічного та соціального розвитку, а також її ефективного виходу до єдиного політичного, економічного та соціального європейського простору.

Кажучи про парламентський аспект співробітництва в рамках НАТО, ми схвалюємо пропозицію Великої Британії розширити спектр взаємодії членів НАТО з країнами Центральної та Східної Європи та створити умови для обговорення на регулярних засадах питань оборони, безпеки, торгівлі та економіки. Позитивним прикладом тут може слугувати Програма наукової співпраці НАТО. У відносинах з альянсом наша держава виходить з розуміння того, що Організація Північноатлантичного Договору як складова частина майбутньої системи європейської безпеки повинна адаптуватися до сучасних європейських реалій. Переслідуючи це означає, що питання подальшого зосередження НАТО має розглядатися в контексті як з

Кажучи про парламентський аспект співробітництва в рамках НАТО, ми схвалюємо пропозицію Великої Британії розширити спектр взаємодії членів НАТО з країнами Центральної та Східної Європи та створити умови для обговорення на регулярних засадах питань оборони, безпеки, торгівлі та економіки. Позитивним прикладом тут може слугувати Програма наукової співпраці НАТО. У відносинах з альянсом наша держава виходить з розуміння того, що Організація Північноатлантичного Договору як складова частина майбутньої системи європейської безпеки повинна адаптуватися до сучасних європейських реалій. Переслідуючи це означає, що питання подальшого зосередження НАТО має розглядатися в контексті як з

Кажучи про парламентський аспект співробітництва в рамках НАТО, ми схвалюємо пропозицію Великої Британії розширити спектр взаємодії членів НАТО з країнами Центральної та Східної Європи та створити умови для обговорення на регулярних засадах питань оборони, безпеки, торгівлі та економіки. Позитивним прикладом тут може слугувати Програма наукової співпраці НАТО. У відносинах з альянсом наша держава виходить з розуміння того, що Організація Північноатлантичного Договору як складова частина майбутньої системи європейської безпеки повинна адаптуватися до сучасних європейських реалій. Переслідуючи це означає, що питання подальшого зосередження НАТО має розглядатися в контексті як з

Кажучи про парламентський аспект співробітництва в рамках НАТО, ми схвалюємо пропозицію Великої Британії розширити спектр взаємодії членів НАТО з країнами Центральної та Східної Європи та створити умови для обговорення на регулярних засадах питань оборони, безпеки, торгівлі та економіки. Позитивним прикладом тут може слугувати Програма наукової співпраці НАТО. У відносинах з альянсом наша держава виходить з розуміння того, що Організація Північноатлантичного Договору як складова частина майбутньої системи європейської безпеки повинна адаптуватися до сучасних європейських реалій. Переслідуючи це означає, що питання подальшого зосередження НАТО має розглядатися в контексті як з

Кажучи про парламентський аспект співробітництва в рамках НАТО, ми схвалюємо пропозицію Великої Британії розширити спектр взаємодії членів НАТО з країнами Центральної та Східної Європи та створити умови для обговорення на регулярних засадах питань оборони, безпеки, торгівлі та економіки. Позитивним прикладом тут може слугувати Програма наукової співпраці НАТО. У відносинах з альянсом наша держава виходить з розуміння того, що Організація Північноатлантичного Договору як складова частина майбутньої системи європейської безпеки повинна адаптуватися до сучасних європейських реалій. Переслідуючи це означає, що питання подальшого зосередження НАТО має розглядатися в контексті як з

Кажучи про парламентський аспект співробітництва в рамках НАТО, ми схвалюємо пропозицію Великої Британії розширити спектр взаємодії членів НАТО з країнами Центральної та Східної Європи та створити умови для обговорення на регулярних засадах питань оборони, безпеки, торгівлі та економіки. Позитивним прикладом тут може слугувати Програма наукової співпраці НАТО. У відносинах з альянсом наша держава виходить з розуміння того, що Організація Північноатлантичного Договору як складова частина майбутньої системи європейської безпеки повинна адаптуватися до сучасних європейських реалій. Переслідуючи це означає, що питання подальшого зосередження НАТО має розглядатися в контексті як з

Кажучи про парламентський аспект співробітництва в рамках НАТО, ми схвалюємо пропозицію Великої Британії розширити спектр взаємодії членів НАТО з країнами Центральної та Східної Європи та створити умови для обговорення на регулярних засадах питань оборони, безпеки, торгівлі та економіки. Позитивним прикладом тут може слугувати Програма наукової співпраці НАТО. У відносинах з альянсом наша держава виходить з розуміння того, що Організація Північноатлантичного Договору як складова частина майбутньої системи європейської безпеки повинна адаптуватися до сучасних європейських реалій. Переслідуючи це означає, що питання подальшого зосередження НАТО має розглядатися в контексті як з

Кажучи про парламентський аспект співробітництва в рамках НАТО, ми схвалюємо пропозицію Великої Британії розширити спектр взаємодії членів НАТО з країнами Центральної та Східної Європи та створити умови для обговорення на регулярних засадах питань оборони, безпеки, торгівлі та економіки. Позитивним прикладом тут може слугувати Програма наукової співпраці НАТО. У відносинах з альянсом наша держава виходить з розуміння того, що Організація Північноатлантичного Договору як складова частина майбутньої системи європейської безпеки повинна адаптуватися до сучасних європейських реалій. Переслідуючи це означає, що питання подальшого зосередження НАТО має розглядатися в контексті як з

Кажучи про парламентський аспект співробітництва в рамках НАТО, ми схвалюємо пропозицію Великої Британії розширити спектр взаємодії членів НАТО з країнами Центральної та Східної Європи та створити умови для обговорення на регулярних засадах питань оборони, безпеки, торгівлі та економіки. Позитивним прикладом тут може слугувати Програма наукової співпраці НАТО. У відносинах з альянсом наша держава виходить з розуміння того, що Організація Північноатлантичного Договору як складова частина майбутньої системи європейської безпеки повинна адаптуватися до сучасних європейських реалій. Переслідуючи це означає, що питання подальшого зосередження НАТО має розглядатися в контексті як з

Україна виступає за поступовий і еволюційний підхід до розширення НАТО

У шахти жіноче обличчя

(Початок на 1-й стор.).

Кожен прийшов на цю шахту — нове відкриття. Що-го разу дивувалися досвідчені шахтарі. По-перше, тому що навіть на такому важкому виробничій не обійтися без стількох представниць прекрасної статі. По-друге, тому що при цьому доволу жінки відчували себе жінками, а не просто робочим одином. І не лише у день 8 Березня. А септо, що найбільш, — зайвий прийшов висловити захоплення і єдиність дружиною, матерям, сестрам, дітям, колегами по роботі.

Довідка

Усього у складі державної холдингової компанії «Краснолиманська» працює 1375 жінок, із них 997 — на шахті, 378 — на збагачувальній фабриці. За 1999 рік 93 працівниці навчено суміжним професіям, 14 пройшли курси підвищення кваліфікації.

Рідна мова не встигає за змінами в житті. Бухгалтер, економіст, нормувальник — слова чоловічого роду. А працює на цих посадах здебільшого прекрасна половина. Машинист підйомного устаткування. Це спеціальність давно і міцно вкоренилася як жіноча. Не кажу вже про основні професії у вуглебагаченні, «окупанні» тендітними і вродливими. Не обійтися без жінок навіть на гірничій. Наприклад, без підземних майстрів відділу технічного контролю чи фельдшерів підземного оздоровництва.

Згадати всіх гірничих вшанування хоча б поіменно означає зайняти не одну газету столиці. Ось лише декілька «жіночих історій», записаних на «Краснолиманській».

Шахтарочка

Зоя Ткач

За почесним званням до Києва Зоя Ткач вирушила напередодні 8 Березня. Відбулося це рівно три роки тому. Серед тих, хто отримував нагороди з рук Президента, — лише представниці слабкої статі. І Зоя Іванівна була єдиною жінкою-шахтарем. Лунали привітання і одкровення, клали фотокартки, лилося шампанське... Одним словом, коли після повернення додому машинист підйомного устаткування просили поділитися враженнями, розповідали було що. На сьогодні Зоя Ткач — сідна в Україні жінка, удостоєна звання «Заслужений шахтар України».

На шахті її привів батько. Сім'я жила скрутно, і Зоя, старший із трьох дітей, довелося стати до роботи в несповні семнадцять. «Краснолиманська» — то не просто місце роботи, то її доля. А на запитання, чи не виникало бажання підшукати щось легше, відповідала категорично: «Нашу професію не міняють».

Працює Зоя Ткач на скіповому комплексі. Вага скіпа — 11 тонн, місткість — 18,5 тонн вантажу. Ця машина несеться стовилом зі швидкістю 12 метрів за секунду. За годину треба пропустити 32 скіпи. Загартувана чобіть на п'ять хвилин — уже НП, адже інтенсивність роботи шахти така, що всі служби мають працювати, як годинник. Зоя Ткач тут — майстер-ас. «На слух» розпізнає неполадки, вчасно відраєгує на складну ситуацію. Але найприємніше, коли все складається добре, коли важка і громіздка машина підкоряється жіночим рукам.

Чоловіча думка
Микола ЄМЕЛІЯНОВ,
начальник скіпового комплексу:

— На виробничій жінки відзначаються пунктуальністю. Там, де жінка, — там і порядок. Чисто, пильово, побито. Працівниці домагаються свого місця, на них завжди можна покластися.

На-гора

піднімає ніжна рука

Колі Зоя Ткач почала перераховувати найблизших своїх учениць, першою назвала прізвище Ольги Красношарова. Ця чарівна, завжди усміхнена жінка ось уже двадцять років «води́т» кліткового підйому. Саме цим шляхом спускаються під землю і піднімаються на-гора гірники. А це достовіряється необхідні матеріали і обладнання, без яких видобуток вугілля

ля, прохідницькі роботи і ремонт виробок зупинилися б.

Якщо скіповий підйом працює у напівавтоматичному режимі, то безпеку людей довіряють лише людям. По стволу відночас спускаються 56 осіб, стільки само вилізляють. Машиніста кліткового підйому гірник може не знати в лице. Але його роботу відчує на собі — залежить від того, як плавно, без поштовхів дістанеться горизонту 343 метрів чи поверхні.

В аварійних випадках реакція машиніста повинна бути миттєвою, адже йдеться про людське життя. Дякувати Богові, fatalitas іспити несподівано під час змін не траплялося. А найкращою винагородою за роботу бувають слова людини за «м'яку послуху», які передають машиністові гірники.

Ольга Красношарова

Дихаєш легко?

Длякухні їй

Олена Голошопова «виросла» на шахті: тут працювали її батьки. Машинист вентиляторної установки, вона задовольняє свою роботу: подобається відповідальність. Вентилятори — «легені» шахти. Якщо трапляється зупинка, то за кілька хвилин напочаткується така кількість метану, що роботи під землею доведеться припинити. Яку небезпеку несе цей газ, пояснювати зайве.

Розміри вентиляторів, що ним управління Олена, вражають: діаметр робочого колеса — майже п'ять метрів, потужність кожного з двох двигунів — 1600 кіловат. Апаратура управління, безліч датчиків і дротів, за складністю не поступається кольоровому телевізору. З тією різницею, що в нашому випадку під час аварії рахунок йде на секунди, і тут уже все залежить від професіоналізму і досвіду машиніста — йому прийдеться рішення в критичній ситуації. Олена Голошопова саме з таких професіоналів, серйозних і вдумливих.

Чоловіча думка

Стетан ІЛЬЧЕНКО,

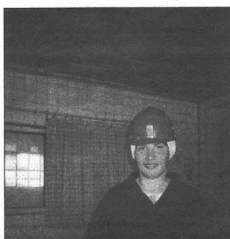
начальник дільниці монтажу, демонтажу,

ремонтів підйомних установок і стовпів:

— А я скажу так: якби в мене на дільниці було не 46 відсотків жінок, як нині, а всі 95 — це дещо було б прашковати. Дуже важливу ділянку роботи доводиться виконувати в умовах, де забезпечувати чистоту усієї шахти. Жінки чудово справляються з цим завданням. Можже, щось зауважити, що робота бачишчи чи гірничі робітничі поверхні не така відповідальна, але без цих людей неможливий затиск і чистота на дільниці.

«Ключик» до серця

Неоніла Пупченко

Неоніла Пупченко прийшла на збагачувальну фабрику ще з молоді, щоб працювати на цій школі. «Навіть думки не було, що можа працювати і деінде в іншому місці, — визнається. — А вже вся рідня — мати, дядько, тітка — на фабриці. Я тут виросла, і це моє».

Чобіть, спецшкі, каска — з цим Нелі звикла дуже швидко. Важче було звикнути до рідної мови, але згодом втялася. Працювала спочатку машиністом конвеєра, потім апаратником на основному виробничій. Забіну ділчину помітили і незабаром призначили майстром.

Протягом останніх п'яти років Неоніла працює начальником зміни основного виробництва, організовує роботу майже п'ятидесяти робітників.

«Найголовніше — знати до кожної людини підхід, — вважає мов співрозмовника. — Вислухати когось і налаштувати на роботу». Судячи з поваги й авторитету, яким користується начальниці зміни, такі «ключики» Нелі вдалося дістати до кожного члена колективу.

Нове покоління обирає...

... вугільну галузь. Наприклад, середній вік підземних Нелі Пупченко — 30 років.

Машиніст конвеєра Наталія Сіпченко прийшла на фабрику після закінчення ПТУ. Нині в п'ять років по тому, ця дівчина — авторитет для новачків. На місці не зупиняється, заочно навчається в Донецькому технічному університеті. До речі, навчання Наталія, як і багатьох інших працівниць, оплачує фабрика. На запитання, що найбільше приваблює в роботі, Наталія Сіпченко та її колега Марина Отмахова відповіли однаково: колектив! Дружний, згуртований, завжди готовий допомогти.

Чоловіча думка

Леонід НАДЯРНИЙ,

директор збагачувальної

фабрики «Краснолиманська»:

— Колектив у нас здебільшого жіночий, і саме ця обстанова, вважало, зупорювала нашу. Нас переконували, прекрасна половина більш дисциплінована, працелюба, відповідальна. Я вкляний усім, хто робить свій внесок до загальної справи.

Свято

лише раз на рік.

Турбота — щодня

У день жіночого свята прийнято вручати подарунки і говорити компліменти. Можете бути впевнені, і цього разу жінки «Краснолиманської» обіймають і залицяються. Але набагато цінніша не згадка «привіт», а щоденна увага, яку адміністрація на чолі з генеральним директором ДХК «Краснолиманська» Зіновієм Григоровичем Пастернаком приділяє соціальним-побутовим потребам трудящих. Ми самі полегшувати долю жінки, адже побутові турботи здебільшого лягають на тендітні плечі.

Програма соціальних розв'язку, яку втілюють на підприємстві, warta окремої статті. Тож нічим наведемо лише деякі факти, що свідчать: «генерал» Зіновій Пастернак — не лише талановитий організатор виробництва, а й турботливий та уважний керівник. Адміністрація-побутові компанії впроваджує заходи для переобладнання нарядних. До того ж йдеться не про косметичні зміни, а про ремонт за останнім словом сучасного дизайну — «краснолиманським» це заслужило.

На місці небудованого свого часу навчально-побутового комбінату був зведений двоповерховий будівлю, де розмістилися навчальний пункт, бібліотека, музей, архів, збупротезний кабінет, а також майстерня з ремонту взуття, кімнати та деякі інші служби, які частково полегшають жіночу ношу.

Коли приїжджають на «Краснолиманську» теплої пори року, не втомлююся дивуватися — майшанич перед адміністративним комбінатом нагадує кучоту будинку відпочинку: акуратні газони, квіти, чистісні доріжки. (І тут не обійшлося без старанних жіночих рук). «Краснолиманським» прагнуть, щоб усі території шахти потопали в зелені та квітах. Секретиком пропонує утримувати єдиної квітку і пересаджувати на власні очі.

На баланс місцевой ради поступово передаються об'єкти соціальної культури — дитячі садочки та будинки культури. Передаються виробничі і житлові приміщення, хоча останні не в повному обсязі. Наприклад, дитсадок «Світлячок» шахта подарувала телевізор, відеоплеєр, іграшки, портфери, постільну білизну. Для будинку культури пообіцяли оновити сцену, ремонтувати глядацьку залу, придбати звукоапаратуру.

У центрі особливої уваги перебуває здоров'я трудящих. Не шкодують тут коштів на обладнання та медикamenti для оздоровлення, стоматологічного кабінету. А під час епідемії грипу всі «краснолиманські» безплатно одержували вітаміни.

Тут уміють працювати і вміють цінувати кожного робітника, незалежно від посади. Тут уміють згуртувати колектив і вмоти перемогати. І питає: чи місьце жінці на шахті? — відповідає саме собою. На такій шахті жінка відчуває себе потрібною, не забуваючи про приналежність до прекрасної половини. Залишається лише пошкодувати, що такого гармонійного розв'язання поки що не досягли в галузях, які традиційно вважають «жіночими».

Ніжні й успішні, працюють як чинні, люблячі й терплячі, красиві й рішучі, шепіть і безкорисний тактич. жінки-«краснолиманські». Дещо з вас зустріне свято на робочому місці — що поробиш, безперервне виробництво. Більшість приймає втілення біля теплої сімейного вогнища. Нехай обминають бурі й негоди вальш домішки, вальш їх не покидають добро, мир і зашпощ. Щастя, кохання і радості мам і вальш рідним!

Підготувала ЛІНА КУЦЬ.

Фото автора.

У складі державної холдингової компанії «Краснолиманська» працює 1375 жінок

XX століття: українські акценти

No 1

1960

Пошта рубрики

Ментальна арифметика

На випуск «Акцентів», озглавлений «Книга про смачну та здорову їжу» («ГУ» від 27.11.99 р.), ми отримали два досить різних відгуки. Добродій Підпишук з Кременчука пише: навіщо нам історія, пишіть краще про те, куди поділися наші гроші.

Ми (без кождо іронії) властиво шановному громадянину Пилипчику. Бо його лист промовистий і цінний приклад особливого, дуже типового, майже ментального, українського стійкого характеру — йому подавай «правду»! Одразу зазвучало споганяння Степана Васильчука «Мужичука арихметика». Там мужики читають голос папірця з арифметикою. Якби сільський читач спро- вадив допомігав у вас, панове, дописувати до цього арихметика, як писали до нього Оповідання на дитинство і сьогодні симпатично до мужика. Мабути, пізніше, у 20-х роках, коли от мужик розв'язав всю арифметику по-своєму, по-простому. Василючку кожен сміявся над собою, випираючи от голоди в колонії!

Ну, не любиш ти історії — не читай. Але якщо вже ти запитуєш, куди поділися наші з тобою гроші, то ось відповідь: наші з тобою гроші — там, де й наша з тобою історія. Бо історія — такий товар, якому спритні ділові люди знають ціну.

... Інший відгук належить нашому колезі-журналісту. Цей чоловік — прихильник об'єктивного (матеріалістичного) погляду на історію та людину в ній. Він каже: пишіть, як було, без суб'єктивізму, і не треба мені ваших роздумів на вільну тему.

Те, що колега називає «роздумами на тему», у нас було сформульовано приблизно так: парад 41-го на Красній площі, парад Перемоги 45-го, Книга пращачу та здорову їжу і першотравневий «чорнобильський» парад у Києві 1986-го (та й нинішні парадні рейтинги «Людина року») — це розквіт і деградація певного історичного стилю, це один логічний ряд, в якому Парад перетворюється на Пародію.

Невже ця скромна думка не варта уваги любителя живої Історії? Цікаво, що цей колега-журналіст ніколи підписується прізвищем одного знаменитого російського філософа XIX століття, котрий вважав, що ми можемо охопити своїх предків тільки любов'ю. Згідно з цим філософом, якщо ми не любимо своїх предків, то пам'ятати їх дуже конкретно, в усіх індивідуальних подробицях.

Гаразд, нинішня наука дозволяє обійтися без любови й без пам'яті: предка можна охопити клонуванням. Припустимо, колись це справа станеться, і в хату когось із нас завітає наш дід (утім, не татий, бо раніше вмер). Але, якщо ми ставитимемо до копію діда, то ми не будемо любити свого діда, і не будемо з ним говорити, і наступного діда ми захочемо померти знати. Він попросить улюбленої їжі — а ми, навіть маючи повний холодильник, не дамо йому! Бо не знаємо, яка була та їжа. Він попросить накрітиси гуляшкою — ми тек не знаємомо, що то таке. А якщо він захоче, щоб йому дали писемний листок за столом, то ми не зможемо йому смішини, які картини мусять висіти на стінах, в якому картузі, в яких жінках і калашах йому буде зручно, який, зрештою, тип дівчат зростає йому дурно? Що ми йому промиримо про «об'єктивну необхідність» його ранньої смерті у тридцять третьому чи сорок першому? Ажже він навіть не чув урочистого спінного слова «об'єктивна необхідність»! Ажже він навіть не наварився на цьому урочисту так звану об'єктивна історія, бо їй це не цікаво. То гріш їй їжа, холоде!

Автор цих рядів у дитинстві просив батька розповісти про війну. Він розповідав, як сидів в окопі підляку 41-го і відчував на нього сплиється глиняний пил. Він підвів голову й побачив, як у бруствер влітають автоматні кулі, що прилетіли здалеку, знесилили. Він підставив долоню й уловив кілька. Батько весело змівся. Мені (я мав 7 літ) у цьому році цей світ здавався дивним і навіть близьким: отака спокійна війна, а він сміється! Тепер розумію — момент був справді райський: смерть, що викосила для того тисячі солдатів, втомилася, саме в ту мить. Історія надто короткозора для таких дитячих, але саме в цей момент була й ця.

жизни детали — але чи можлива вона без них? Як писати історію, не втрачаючи історичності? Так і дають собі відповіді. Ось що каже Наталія Коваленко в нещодавньому номері газети «День»: «Світ уже привичкаві (на жаль, чим нас) до думки, що історія є суб'єктивною реконструкцією. Тут залишається мало місця для так званої правди історії. Історія — це не тільки минуло. На жаль, ми поки що далекі від цієї історичної «моді» XX століття. Щоб користуватися ним інструментарієм, треба оперувати такою великою сумою накопиченого достовірного знання про минуле, щоб не втратити історичності. Історичний нуліт (як майже неможливо вважати нуліт) — це не тільки нуліт, це історична реальність, в якій нуліт виявляється заради нас, дітях, насамперед, насамперед, щоб ми могли називати «обривками», хоча це і є реальним життям реальних людей. Ми знаємо подіви, політичну історію, але майже не знаємо життя історичних осіб».

Отже, переходимо до історії 50-х років. І наперед чекаємо відгуків, знаючи, що вони будуть дуже різні, бо очевидців цього десятиліття, слава Богу, ще дуже багато.

В. Ж.

ДАЛЬСТРОЙ
Совхоз Англи сего
(г. Ижевск, (г. Ижевск))

к удостов. №

Тов. Михаил Николаевич Матвеев
 работающий Совхоз Ардизган в должности
 (именем кого последнего места работы)
 уволен согласно приказу по Совхозу Ардизган
 в отпуск — с посылкой на лечение по п. 5
 (срок отпуска для формирования уваж.)
 Срок возврата к месту работы, 10 - января 1956 г.
 _____ / Решением зареб

Знову про гроші

Але ж і зачіпає за живе отой лист з Кременчука! І про що вже не думається, лиш про цей крик душі: де нині гроші?

Тож спробуємо (унікаючи порівнянь «краще-гірше» звернути увагу на деякі деталі. Після війни широкую виступали облігації держпозики на розвиток народного господарства СРСР. 1951 року випущено облігації (позики на суму 30 млрд. крб. терміном на 20 років. Чрез рік – ще на 30 млрд., потім на 15 млрд., далі на 10 млрд., потім двічі по 32 млрд. (всі – на 20 років). З

Отеж, можна уявити собі громадянина (хоч би це був сам Підлісний), котрий чено жив, але майже трима у руках усіх зароблених ним грошей. Бо у 40-50-х видавав їх на побудову супердзержаки. Почали гроші повертатися, правда, не через 20 літ, а пізніше. Пріміром, облігації 51-го погашалися в 82-му (за 10 років), повертали 100, і важко сказати, чи то рівноцінне. Людина вже вижила на пенсію і відкачала ті гроші в книжечку. Минуло кілька літ — і гроші шешли. Дозволили собі вжити грошей на будівництво будинку, купити машину... Тепер це ніщо, а в ті часи гроші були могутніми. І тепер не їди шершаві, але це настільки ніяка, щоб забути про цього громадянина. Якщо жона поверне йому борг, це буде свистом. Тут ми солідарні громадянином Підлісним.

Як було на Сталінці

Знісно, у 50-х можна було спробувати жити, заробити та відклатити якось іншаке. Нама чітат, клієтин М. кола Сиротенко, повідав драматичну історію. В юності він мешкав на Сталінін (нині Московський район). М. нинішніи автовокзалом та Головіським площею то був приватний сектор, там у своїй хаті жила весела баба Кесія. Вона продавала овочі з власного городу. Демієвійському ринку. При ній жив дід, ветеран Порт-Артура. Отака іділя. А потім баба необережно продала царську золоту монету комусь дантисту, його посади- ли, бабу теж. Дід-ветеран скором помер з жалю, а баба втекла з ринку і заробляла на базарі. Згодом баба збожеволіла, ходила під базар і співала: «Ой дівчина гриби ходила». Вона щі пісню любила й раніше, ще співала її з хлопцями, ровесниками нашого чітатця.

Сторож з-під варти

Хтось скаже: бабу шкода, але історія вимагає документів. Гаразд, ось документ, фрагмент якого вміщено на цій сторінці. Це така собі «справка-расчет», де наведено, що громадянин востені 55-го їде з Дальстроу (район Андичинг) у Пхувату. Написано, що у радості він безперервно працював 108 місяців і отримав на руки 2559 руб. 52 коп. (вихарувано 800 руб. держпозички). Останнє місце роботи – сторож. Ну, й що такого? А ось що. Цей громадянин – спешноосеніт. У радості він потрапив навчально як «зрідник бітвиставки» (чотири рази перед тим прокинувся на шибеницьких таборах). Якби не це, він був би «чисто бітвиставкою».

Підрахуємо: на Дальстрої він був майже 10 літ. Оже, за рік заробив десь 250 крб., а за місяць — копів

ки (токар у Києві тоді отримував 500 крб.). Мали про цього чоловіка у випуску «Книга про і здорову їжу» — це саме він, доїхавши до розповіді у поїзді змалякам, що добував золотими. І навіні змаляки його ледь не били за (завжди є люди, котрим важко уявити в е втерте золото і куди дається).

Повнерушавши додому, цей чоловік перекреломаю і купив велосипед. Ото й усе.

Секретна правда

Ще один штрих: цей чоловік отримав до вісипі освіти, але після Колини працював у рідній пі, звисно, сторожем, бо — «ідеологічно». І ости 56-го, секретна доповідь Хрущова на XX з'їзді від, під час якої деякі комуністи падали в землі. Після цього в трудових колективах по-таємно) пояснювати суть справи. До школи, вала вчителькою жінка нашого сторожа, приїз з райкому партії. Лекція — пізно ввечері. Сто-рогу все це найбільше стосувалося, туди не по-дівочі чекав жінку надворі. Вона — сек-повіла йому про «поганого Сталіна». Він працював сторожем, до кінця життя.

Про документи

У документах того часу, особливо офіційних, був специфічний стиль відображення дійсності. Можливо, про те, як поводитися з допитом, писав у своїх статтях Яков Голубицький. КДБ № 188с про повідомлення громадян, що цікавилися долею Г. Грілчів. Згідно з цією вказівкою, людям, які наділи були засуджені до 10 років таборів і по... Причому органи безпеки видавали свідчення, та смерті вказувалися в межах саме отих десяти днів арешту, а причини смерті вигадувалися. Зловдя Лева Курбаса отримала довідку, нібито вмер 1942 року від хвороби серця. Насправді числі інших солдатовців в'язнів, розстріляних року.

Відкладене повернення

Багато з нас, народжених у 50-х, можуть пити, що почали життядесь на Колимі, в Казані не лише діти колишніх «бандерівців». Коли вміщували частково знання обмеження для спецпоселенців, тих, що були в німецькому полоні і т.д., з Схід ринула хвиля дружин та наречених. Дітей там, з 60-х, не міг не знав, що відноситься до

У 1954–1955 роках уряд СРСР відхилив низькоціночне спецпоселення. Спериу про послаблення мігрантів і потім і про повернення. Але – з уточненнями. Зокрема, постановою ЦК КП України восени 56-го року, якій доручалося розглядати справи осередків з уявленням та засланню. У центрі уваги – вертався на Західну Україну. Вимагалося бачити, чи дійсно (тоді на засланні було понад 170 тисяч осіб). І пропонувалося їхати не додому, а в історичні мотивуючи це економічною необхідністю, перетворити на західних областей тощо. 1956 року повернулося

Останній день генерала Шухе

ЭКСКЛЮЗИВ

5 березня минуло 50 років з дня смерті легендарного командира Української повстанської армії генерала Романа Шухевича («Гараса Чупринки»). У селі Білогора під Львовом, де він загинув, відбудеться поминальна панахида. Але місце поховання генерала досі невідоме. А відом...

Очевидець подій, 80-річний Микола Крупей, дав ексклюзивне інтерв'ю кореспондентів «Голосу України». Пан Микола — пенсіонер, кандидат біологічних наук, нині живе у Вінниці під Львовом, а тоді був старшим лісником Бродівського лісгоспу.

— Наприкінці першої декади березня 50-го року, — пригадує він, — зателефонували з райвиконком, запитали на нараду. Я пішов. Там збиралося близько 30 осіб. Ніхто не знає, яка то нарада. Потім приходять начальник-особист, кличе до ліквідації. А цей маленький, його охоронець, — сказав начальник, і нас відпустили.

Я йду і пригадую: це той самий чоловік, якого я бачив у червні 41-го під Дуклею. Я поїхав туди відвідати свого однокласника Степана Крупея. Степан

віс на подвір'я, де стоїть вантажна машина, і каже: «Ми вбили двох бандитів, може, хтось їх знає?» Ми стояли перед машиною 5—6 хвилин. Ну, ніхто не пізнав? Тоді я кажу. Тут лежить головний бандит УПА Чупринка-Шухевич. Ми його лікувалися. А цей маленький — його охоронець», — сказав начальник, і нас відпустили.

Я йду і пригадую: це той самий чоловік, якого я бачив у червні 41-го під Дуклею. Я поїхав туди відвідати свого однофамільця Степана Крупця. Степан

Копи Парад перетворюється на Пародію?

Клоденых надій

Завантажено: 108
(личное дело №)
с окладом 2525 р.
№ 169 от 9. 11. 1955 г.
№ 44 КЗ00-1/10.15. - 191-158
(вкл.)

я вже пи-
смачу
Полтаву,
а на Ко-
те золото
спраїв
в хату со-

ти дві ви-
ють когос-
а лютий
бта добу
і неспри-
ли (текст
е працю-
в лектор
ража, кот-
вину. Ві-
ту) і далі

х, виро-
пти. Були
ментами,
розгону
их і
вони
і яких да-
років від-
ним рідом,
рбас по-
убава, в
се 1937

авлятися
спани. Це
і Сталін і
куркулів
франків,
зачинали
вмому.
постанов
режиму,
к. Прими-
уружено
завільне-
і, хто по-
переш-
каждий
вони ви-
вселення
в Га-

личину 60 тисяч витанців. З них 6 тисяч добровільно (!) подали назда на заслання, ще 6 тисяч — в інші регіони, а майже 400 чоловік було тут же засуджено повторно (В. Баран «Дестабілізація в Україні: перша спроба», журн. «Сучасність», 11, 1995).

Самопочуття героїв

50-ті — роки вражаючих досягнень: нові маршери й домни, ГЕС і перша АЕС, ЕОМ і штучний супутник. Тим цікавіше: як почувалися окремі люди, котрі складали цей героїчний народ?

Наш читач В. Гриневич з Полтавщини розповідає про мету історії: «Колі СРСР 57-го запустив перший штучний супутник, як, чотирьохлітній, вже вмів читати. Газета «Известия» тоді вийшла з такою карикатурою: стоїть дядько Сем, навколо нього літає наш супутничок, а буржуї загинули оді доломани й каже, га: «В стране Советов не видно света!» Йе це запам'ятав, а коли батяки учасери прийшли до роботи, продекламував їм. Були переважаючи дорослі люди в житті своєму не бачили! Мені цікаво: чи допиталися: «Хто навчив?» А газета, як на гріх, десь загубилася. Ім було такосень. Батько відвідав колись-ось десертничку, а мати була на окупованій території. І я, малий, перелякав їх — хоч це було вже після ХХ з'їзду, космична ера...»

А ось, наприклад, свідчення тодішньої безстрашності. Незадовго після війни показав сюжет про випробування атомної бомби на людях (1954). Коштині солдати, які тоді ходили в епіцентр вибуху, зазнавали, що вони навіть пишалися довіреним заданням.

Приміряти на себе

У шоденнику московського письменника Нагібіна є запис, зроблений 1959 р. у Львові. Це розповідь письменника Бєляєва. Так ось, після війни Бєляєв познайомився з дуже красивою молодого львів'янкою («Він каже, що на них можна було одітих покласти») Але, перш ніж завестися романом, він попросив знайомих комасів перевірити дівчину. Перевірили, виявилось, що вона вичука Денікіна і «готувала замах на товариша Торбу». Дівчину, звісно, послиди. Вона звільнилася в кінці 50-х. Бєляєв зустрів її на вулиці й був розгаражений: краса кудись поділася. «Нема на що і глянути!» — сказав їй Нагібін. Бєляєв, до речі, був дитячий (!) письменник. З тієї розповіді нам важко про нього судити. Між іншим, наші мемуаристи пишуть, що він був дивовижно доброю людиною. Можливо, це правда. І чи дано нам «приміряти на себе» психологію тих людей і ті роки?

Коли помер кривавий Тюрквемада

Дмитро ПАВЛИЧКО

Коли помер кривавий Тюрквемада,
Пилиш по вісі Іспанії ченці,
Зоджені в захмлітті, як старці,
Підступні пастиухи людського стада.

О, як боліли сьветлі очі,
Чи не ситилися їх мюстани влада!
Душа сьветлика мій сьветлі раба?
Чи не жайне де уміє на люда?

Вони самі усі розповідали,
Що ікшотарою уже нема,
А люди, слухачи їх, ридали...

Бувало, полотна, що свідчать про епоху більше, ніж тонни документів. Ця картина Олександра Пастова датована 1954 роком. Вона зветься «Весна». Пастов був академіком, навіть лауреатом Сталінської премії, яку отримав за картини на колісному темі. Цю тему він добре знав, бо не проживав в Москві й переїхав у село. Село тоді було безапаратурним, і для поїздки в столицю художник брав спеціальну довідку в сільраді. А ця картина... вона належить пензлю Пастова, але таку саму картину в ті роки малювали в своїй уяві сотні тисяч зеків та спецпоселенців!

Не усміхалися навіть кривдомка,
Напевно, дуже добре нам змалю,
Що здох тиран, але стоїть тюрма!

1955 р.

Цей знаменитий сонет коментарів не потребує. Вмістили у збірці 1958 року «Правда кличе», він тоді не побачив світ — книга пішла під ніж. Утім, система допущала неможливі парадокси: 1959 року в Краснодарі цілком легально видали книгу «Пісні кубанських казаків», де було надруковано ... повний текст «Ще не вмерла України»!

На овітанку 5 березня дружини генерала приснилося, що чоловік міцно цілує її...

...ринку». Для цього створили окреме управління «2-Н» із підпорядкуванням органам держбезпеки. Довго й важко оперативники виходили на слід. На конспіративну квартиру в Білгороді прийшли вкриті Казхуть, ніби Шухевича вбили. Це не так. Його хотіли вбити живим, але він сам застрелив, стерваєжуси. Синадзастатириний Юрій на той час був у тюремі.

На світанку 5 березня мені снилися страшні сни, — пригадає нині пані Пав. — А мамі, яка була у мордовському таборі, наснилося, що чоловік дуже-дуже міцно цілує її. Прокнувшись із зашпеленим під болю вустами.

Мене вивели з камери, відганули кайдани, дали шкаргарку й повели на утішання. Батько лехав у гаражі на соломі, у вишиваний сорочці, босий. Я вклав на

Львів.

Оксана ТЕЛЕНЧІ.

Хроніка

■ 1951

2 лютого — московська «Правда» в статті «Проти ідеологічних викривлень у літературі» критикує вірні В. Сосуров «Лісбів Україну».

■ 1952

1 квітня — постанова Ради Міністрів СРСР і ЦК ВКП(б) про чергове загальне розділення війн. А в травні оголошено про випуск 30-мільярдний держжироку. Потім кілька років пізніше це повторювалося: 1 квітня — зниження ціни, а за місяць-два нова держжироку.

■ 1953

5 березня — смерть Сталіна.

27 березня — указ про амністію ув'язнених до 1 квітня років.

28 березня — у Києві почався Весняний нарада з теорії імовірності й математичної статистики.

Вересень — скасування військових трибуналів та Особливої наради при МВС.

5 листопада — відкрито перший у СРСР суцільнозварний міст через Дніпро (міст Патона).

Грудень — розстріл Берія.

У тій «Історії» (на фото) 1955 року — лише 6 сторінок про Вітчизняну війну. Враження таке, що війну витрили Сталін, Гастелло, Матросов і Зоя Космодем'янська. Про живих ветеранів (навіть про Жукова) — ні слова!

■ 1954

19 лютого — указ Президії Верховної Ради СРСР про передачу Кримської області до складу УРСР.

13 березня — постанови ЦК КПРС і Ради Міністрів СРСР про подальше освоєння цілих земель.

■ 1955

Сень — пленум ЦК КПРС ухвалив хрещовську «кукурудзяну програму».

Березень — відмінені примусові мобілізації молоді в ремісничі та залізничні училища.

Жовтень — пуск Каховської ГЕС.

■ 1956

Лютий — у Ворошиловградській області введено в дію найбільшу в країні маршівську пилу.

Червень — постанови ЦК КПРС про подолання культу особи та його наслідків.

8 липня — пушено магістральний газопровід Шебеліна — Харків — Київ.

Листопад — постановою уряду СРСР звільнено від спецпоселення члени сімей українських та білоруських націоналістів.

8 березня — указ про підвищення мінімальної зарплати робітникам і службовцям.

9 листопада — указ Президії Верховної Ради СРСР про заборону копіювання активістам оуїнського підпілля повертатися в західні області України.

13 листопада — відкрито найбільшу в Європі маршівську пилу у Ворошиловграді.

Грудень — постанови Ради Міністрів УРСР про недоцільність розселення депортованих під час війни кримських татар, німців, болгар, греків і вірмен на території підлеглих областей України.

■ 1957

22 травня — програма промова Хрущова з заданням донгати і перегати США з виробництва масла, м'яса та молока на душу населення.

4 жовтня — запущено перший у світі радянський штучний супутник Землі.

■ 1958

ЦК Компартії України схвалив почин бригади М. Мамія, що змалює за перепискою змінних народних шахтарем.

Березень — у Києві розроблено універсальну ЕОМ.

■ 1959

Березень — постанови ЦК КПРС і Ради Міністрів СРСР про створення добровільних народних дружин.

8 квітня у Кременчуку складено перший самосид Крп-22.

6 липня — відкриття Виставки перелового досвіду народного господарства УРСР.

Серпень — постановою уряду СРСР про продаж і кредит робітникам і службовцям товарів тривалого користування.

24 листопада — постановою Президії ЦК Компартії України про посилення роботи органів держбезпеки проти українських та єврейських націоналістів.

Ведучі рубрики:
Віталій АБЛІЦОВ,
Віталій ЖЕЖЕРА,
Володимир КРАСНОДЕМСЬКИЙ.

Люди і події

ДЛЯ ЖІНОК ЧИ ДЛЯ ПУТИНА?

Громих з чистого ноба для тих, хто пов'язував завершення війни в Чечні з президентськими виборами Володимира Путіна, стала заява заступника начальника Об'єднаного управління генерал-майора Віталія Тимченка: військова фаза операції завершиться до 8 березня! Дивно: якщо війна затягнута-таки «іди Путіна», то до чого жінки? А якщо військовики хочуть відзначити у такий спосіб Міжнародний жіночий день, то до чого ж Путін?!

НЕ ТА АДРЕСА

Неононазичні висновки зробив після відвідин Російської Федерації комісар Ради Європи з прав людини Альфред Рубі-Роблес: «Росія є членом РЄ, і вона має право запросити підтримки й допомоги з боку дії організації».

Дивно так чути: хіба Рада Європи має танки, літаки, гармати, об'єкти-детонуючі бомби або хоча б фільтраційні табори?

Порошок для резолюції

Безперечний успіх мало з використання у рекламі будь-якого мінучого засобу заяви Іракського віце-президента Ясіна Рамадана: «Остання резолюція РБ ООН по Іраку була... У її контексті приховані вали старого британського колоніалізму й нової американської гегемонії!» Уявіть, голос за калом: «У процесі прання резолюції ООН звичайними порошками на них залишався слід певних чад. А наш новий порошок зробить резолюцію блискучою, привабливою, що задовольняє смаки найважливіших країн та окремих диктаторів!»

Поручник, мовчати!

От і думаю, кого мав на увазі міністр фінансів Сполучених Штатів Леррі Саммерс, коли під час обговорення в американському конгресі діяльності Міжнародного валютного фонду заявив: «Фонд не повинен займатися довгостроковою благодійністю відносно країн, які не можуть поборитися з чужок до душі політикою. А можливо, він про нас...»

«Поручник, мовчати!» — це вже з відомого анекдоту. Справді, куди поспішати: алгебра аудитор не завершено.

Редактор номера Віталій СУДДА.
Перший заступник головного редактора Анастасій ГОРЛОВ.
Редколлеги: Олександр БІЛИК, Леонід БРОВЧЕНКО, Віталій ЖЕЖЕРА, Володимир КРАСНОДІМСЬКИЙ, Світлана ПІСАРЕНКО, Анастасія СОЛОНСЬКИЙ, Віталій СУДДА.
Головний редактор Сергій ПРАВДЕНКО.

- За зміст та достовірність інформації у рекламних публікаціях відповідальність несе рекламодавцю.
- Редація не закладає підписку авторів публікацій.
- За точність викладення фактів відповідальність несе автор.
- Рукописи не повертаємо.
- Лікування з читачами — тільки на сторінках газети.

На камінні сад не вродить

Земельна реформа

Пересвідчившись, що Олександр Бойко — урядовий господар, до нього вирішили пристати зі своїми земельними папями 28 одеситів. Фермер погодився на кооперацію. Цієї весни вони планували закласти колективний сад. Проте загальною наравд члн закінчилися.

Голова колективного господарства «Мир» Іван Мельничук не дав згоду на виселення ділянок райовиком. Коли селяни почали домагатися правди ніе, пай їм видили. Але на найгірших пам'яниках міста. І нодаль від села — за тринадцять кілометрів.

— Для саду ця ділянка не придатна, — сказав, звернувшись до корупту «Голосу України» Олександр Бойко. — Просток голуби поміяти на площу. Але він відмовив. Там часом минають оптимальні строки для закладання саду. Може навіть пропасти рік.

Надходять до корупту подібні скарги й з інших районів. Житель села Веречанка Заставинського району Радя Колухарник пише: «Я маю два земельні паї — свій і покійного чоловіка. Але мені відмовили видати їх однією ділянкою. Пай покійного чоловіка пропонують зовсім в іншому місці».

Василь БАБУХА

Чернівецька область

Коментар пориста

Процес приватизації земельних ділянок в Україні здійснюється, починаючи з 1992 року. За вісім років тільки 60% громадян України, яким земельні ділянки були надано у користування, стали власниками землі. Тривчі перебігання, тривчі строки завершення процесу.

Але не можна односторонньо заявляти, що приватизація затігується тільки з вини місцевої влади. Поде-

куди селяни самі зволівають.

Рішення про виділення земельної ділянки приймається не головою колгоспу. Виділення земельної частки з земель колгоспу здійснюється за рішенням сесії, сільської ради. У разі, якщо колгосп свого часу було реорганізовано в колективне сільськогосподарське підприємство (КСП), рішення про виділення земельної ділянки в натурі відповідно до наказу Держком-

«Золотий Меркурій» — незмінному директорові Рівненської атомної

Рівненська атомна станція справді особлива серед решти станцій в українській енергетиці. І не лише тому, що останніми роками коефіцієнт використання встановленої потужності залишається тут одним з найкращих на пострадянському просторі. А це — свідчення найвищої швидкості й ефективності роботи. Станція була і залишається лідером впровадження передових світових технологій у своїй галузі. Безупинний перехідний період нашої економіки не лише не зупинило, не загальмувало тут роботи на будівництві 4-го енергоблока, що має компенсувати потужності Чорнобильської станції, які виводять з експлуатації. І за всім цим — енергії відомості, виліє керівництво генерального директора РАЕС, заслуженого енергетика України Володимира Корюкіна. Він на станції — з першого класу. Зводив і обслуговував пристаніщені місто-красень Кузнецовськ. «Золотий Меркурій», нагороду, встановлену бізнесовою громадськістю низки країн Центральної та Східної Європи, присуджено йому в знаменні дні — сімдесятиріччю ювілею.

На знімку: Володимир Олександрович Корюкін (праворуч) приймає нагороду й вітання.
Фото Юрія ВЕНГЕРША.

Клімат для бізнесу? Сприятливий!

Або така оптимістична відповідь була не місто, а реальність для іноземних ділових партнерів нашої країни, Український союз промисловців і підприємців береється зосередити зусилля на адресній підтримці конкретних інвестиційних проєктів.

Про це було заявлено 2 березня під час спеціальної зустрічі президента цієї організації Анастасія Кіхача з представниками дипломатичного корпусу, акредитованими в Україні. Цікавість до спільної праці щодо цілеспрямованого залучення інвестицій у реальні сектори товарнопродовольства виявили бізнес й північні особи, які мають офіційні повноваження. Іхня довіра до неурядової структури, яка здійснює підприємницький проєкт у сфері економіки, промисловості, вислизає не на порожньому місці. Останнім часом УСПП відкрив у власних представництві за кордоном, уклав 24 прямі договори про співробітництво з колегами на всіх континентах і з успіхом розуміє доведення досвідом теї, яка особисті контакти бізнесменів ніколи дають реальний економічний ефект. Сьогодні й потрібно сприяти на всіх рівнях.

Лобановський погодився

Позавчору Валерій Лобановський дав згоду очолити національну збірну і підписав дворічний контракт з Федерацией футболу України.

Ліше результати

Кубок УЄФА. 1/8 фіналу. Перші матчі. «Ювентус» — «Сельта» — 1:0. «Рома» — «Лідс» — 0:0. «Мальорка» — «Монако» — 4:1. «Борусія» — «Талатсарай» — 0:2. «Атлетіко» — «Ланс» — 2:2. «Арсенал» — «Депортіво» — 5:1.

Спорт

У номері

Підтримувати кращих

Київський міський голова Олександр Омельченко підписав розпорядження «Про стипендію КМДА для спортсменів — кандидатів у олімпійську та паролімпійську збірні команди України від м. Києва».

Тех 50 студентів щомісячно виплачуватимуть менші стипендії (150 гривень). Вони отримуватимуть й додатково до посадового окладу, стипендії, інших виплат та надбавок.

Кіровоград чи Єлисаветград?

Питання про повернення обласному центру історичної назви вкотре постало на сесії Кіровоградської міської ради.

Депутати вирішили в разі проведення всеукраїнського референдуму провести й місійкий — про назву міста і таким чином підвести риску під багаторічному дискусію.

Фракція Комуністичної партії у Верховній Раді України висловлює глибоке співчуття народному депутату України Хунцову Анатолію Ісмаїловичу з приводу тяжкої втрати — трагічної загибелі двох братів та двох невісток.

Білоз Україна

Газета виходить з 1 січня 1991 року.
Адреса ВР України: 252019, м. Київ, вул. М. Грушевського, 5.
Адреса редакції: 03047, Київ-47, вул. Нестерова, 4.
Телефон: для довідок — 441-88-23; редакція — 224-72-54; відділ реклами — 441-86-50, 441-89-34, 441-89-44; телерадіо — 449-85-62.
E-mail: sekret@golos.relc.com